

בתי המשפט

007110/04 א		בית משפט השלום בירושלים	
22/07/2007	תאריך:	כבוד השופט רם וינוגרד	בפני:

בעניין:

ילנה פיליפנקו

התובעת

עו"ד שמואל אלדן

ע"י ב"כ

נגד

הראל חברה לביטוח בע"מ

עו"ד צבי יעקובוביץ

ע"י ב"כ

הנתבעת

ועו"ד נמרוד ברקוביץ

מיני-רציו:

* ביטוח – תגמולי ביטוח – תביעה

בעלה של התובעת, נסע למדינות הים ולא שב. לטענת התובעת נפטר בעלה בהרי אורל. לפיכך תובעת היא מהנתבעת, שהוציאה לבעל פוליסה לביטוח חיים על סך של 2,000,000 ₪, כי תעביר לרשותה את סכום הפוליסה. הנתבעת סירבה לעשות כן, בטענה כי לא הוכח שהבעל אכן אינו בין החיים.

בית המשפט דחה את התביעה, מן הטעמים הבאים:

מעדות התובעת עולות תמיהות של ממש. ברם, אין צורך לבסס את המסקנות לגוף העניין אך על תהיות פנימיות אלה ואחרות, מאחר ומעדויות הנתבעת התברר כי כל הבסיס עליו נשענו הנחותיה של התובעת אינו אלא בגדר משענת קנה רצון, וכי הזיהוי של המנוח שנשרף כבעלה של התובעת – בטעות יסודו.

התמונה המצטיירת היא כי מיכאל לא היה יכול כלל לזהות את הבעל, מאחר ולא הכירו קודם לכן. מיכאל הבהיר במפורש כי הגופה שזוהתה היא של האדם שתמונתו הוגשה, שאין כל מחלוקת כי אינו הבעל. מכאן כי הוכח לכאורה שהאדם שזוהה על ידי מיכאל, ושמוכח זיהויו הוצאה תעודת הפטירה לבעל, אינו הבעל. כל טענותיה של התובעת אינן מושתתות אלא על הזיהוי שערך מיכאל, שהרי היא עצמה לא ראתה את הגופה או את תמונתה, ולא טרחה לבצע כל בירור בעניין זה.

לא ניתן כל הסבר לעובדה כי כל חפציו האישיים של הבעל ובכללם דרכונו, שעונו ויתר חפציו, לא נמצאו בדירתו. מותו של המנוח מאתנול (אלכוהול מפוגל) אף הוא לא תואם לתיאור סגנון חייו של הבעל.

נראה לכאורה כי אלמלא הבעיה הפרוצדוראלית הנוגעת להגשת מסמכי חוץ ניתן היה להוכיח בוודאות כי המנוח שאפרו הובא ארצה אינו הבעל. המסקנה היא כי לא הוכח שהבעל נפטר ברוסיה, אלא ההפך הוכח: הגופה שזוהתה אינה של הבעל.

למסקנה זו נמצא חיזוק גם בהתנהגות התובעת, ולהגדלת סכום הביטוח פי עשרים (!) בתוך חצי שנה, כשלושה חודשים בלבד לפני הנסיעה לחו"ל, תוך ביטול הביטוח של אבדן כושר העבודה והגדלה של הפרמיה בסכום ניכר ביותר, סכום הכסף הגדול שנטל עמו הבעל לדרכו והעובדה שמסמכיו נעלמו עמו. הוכח על ידי הנתבעת, כי לא הבעל הוא שזוהה על ידי מיכאל והוא שהוצאה בעניינו תעודת פטירה ברוסיה.

פסק דין

1. בעלה של התובעת, מר ויטלי פיליפנקו (להלן: ויטלי) נסע למדינות הים ולא שב. לטענת התובעת נפטר בעלה בהרי אורל, בעיר יקטירנבורג. לפיכך תובעת היא מהנתבעת, שהוציאה לויטלי פוליסה לביטוח חיים על סך של 2,000,000 ₪, כי תעביר לרשותה את סכום הפוליסה. הנתבעת סירבה לעשות כן, בטענה כי לא הוכח שויטלי אכן אינו בין החיים. מכאן השאלה העומדת להכרעה במסגרת הליך זה: האם הוכחה כדבעי עובדת מותו של ויטלי, וממילא – האם זכאית התובעת לתגמולי הביטוח? או שמא הוכח כי ויטלי לא הלך לבית עולמו במועד ובמקום כנטען?

אקדמות מילין – על ההליכים

2. התובענה, הסובבת אירועים שהתרחשו בחודשים אפריל-מאי 2002, הוגשה לבית המשפט בחודש יוני 2004 בסדר דין מקוצר. לאחר שהנתבעת הגישה בקשת למתן רשות להתגונן, ובה העלתה תהיות שונות בנוגע לנסיבות האופפות את מותו הנטען של ויטלי, הסכימו הצדדים, בדיון שהתקיים בפני כבוד הרשמת נמרודי ביום 6.12.04, כי תינתן לנתבעת רשות להתגונן. קדם משפט בתובענה התקיים בפני ביום 5.4.05, ובו טענה הנתבעת כי בידה ראיות להוכחת טענותיה, וביקשה כי לנוכח טיב המחלוקת – לא יוגשו תצהירים. לפיכך נקבע כי הראיות ישמעו בדרך של חקירה ראשית ונגדית, כאשר שמיעת ראיות התובעת נקבעה ליום 4.7.05 ושמיעת ראיות הנתבעת ליום 11.7.05.

3. הראיות נשמעו במועדים שנקבעו. ישיבת ההוכחות שנקבעה ליום 11.7.05 הסתיימה בשעות הערב המאוחרות, על מנת שלא יוצר הצורך בקביעת מועד נוסף. בתום שמיעת הראיות נקבע לוח זמנים להגשת סיכומי הצדדים. במהלכו, ביום 29.8.05, ביקשה הנתבעת להביא ראיות נוספות שהתגלו לאחר שמיעת הראיות, במהלך חקירת התובעת על ידי המשטרה. דיון בבקשה ובבקשות אחרות הביא לעיכובים בהגשת הסיכומים, כאשר אלה נובעים, רובם ככולם, מבקשות שהגישה התובעת. ביום 4.5.06 נקבע לוח זמנים חדש להגשת הסיכומים. התובעת ביקשה

לבטל החלטה זו, ולאחר מכן הגישה בקשות נוספות שאף במסגרתן התבקש בית המשפט לעכב את הגשת סיכומי הצדדים. בסיכומו של דבר, לאחר בקשות שונות ומשונות של הצדדים שהניבו לא פחות מ- 20 החלטות (חלקן טכניות וחלקן מהותיות) במהלך תקופה זו, נקבע לוח זמנים סופי להגשת הסיכומים במסגרת ההחלטה מיום 18.1.07. על אף העובדה שלצדדים ניתנו פרקי זמן ארוכים למדי להגשת הסיכומים, לא הוגשו הסיכומים במועד שנקבע. סיכומי התשובה של התובעת הוגשו רק ביום 17.7.07, למעלה משנתיים לאחר תום שמיעת הראיות. מטעמים אלה לא ניתן היה לגשת למלאכת כתיבת פסק-הדין עד עתה.

4. על אף פרק הזמן הארוך שחלף משמיעת הראיות, הרי שטבעה הלא רגיל של ההתדיינות, שלא ניתן לכנותה שגרתית בכל דרך שהיא, הותיר רשום ברור למדי אצל בית המשפט בנוגע למתדיינים ולעדויות. מסיבה זו אין מניעה להתייחס גם לממצאי מהימנות ככל שהדבר נדרש, אף כי אקדים ואעיר כי לשאלת מהימנות העדים כפי שזו משתקפת מדרך מתן העדות על ידם ניתן משקל קטן למדי בעת ההכרעה, מאחר ודומה כי המסקנה מתבססת על ראיות המוכחות מתוכן.

5. המחלוקת בין הצדדים – מחלוקת עובדתית היא. השאלות המשפטיות שהועלו על ידי ב"כ המלומדים של הצדדים נוגעות בעיקרן לקבילותם ומשקלם של מסמכים מסויימים שהוגשו, וסובבות גם את נטל הראייה. מאחר וההכרעה אינה מושתתת על מסמכים אלה, בשל דרך הגשתם ומשקלם, אין עוד צורך להידרש לשאלות אלה, והדיון להלן סובב את העובדות כפי שעלו מעדויות הצדדים וממה שאלה ראו בעיניהם וקלטו בחושיהם. גם לשאלת נטל הראייה אין צורך להידרש, שכן מסקנתי היא כי אף אם הנטל מוטל על הנתבעת, הרי שעלה בידה להרימו ולשכנע את בית המשפט כי לא הוכח כלל שויטלי הלך לבית עולמו.

6. בקצירת האומר יאמר כי לשיטת התובעת נסע ויטלי לרוסיה ולא שב. משהגיעה לרוסיה נאמר לה על ידי אדם בשל מיכאל, אותו לא הכירה קודם לכן, כי ויטלי הלך לבית עולמו כשלושה שבועות קודם להגעתה וכי הוא נקבר על ידו. על יסוד דברי מיכאל ועדותו – הוצאו המסמכים הרשמיים. תיאור עובדתי זה מזכיר את המעשה המתואר בגמרא: "מעשה בישראל וגוי שהיו מהלכין בדרך ובא גוי ואמר חבל על יהודי שהיה עמי שמת וקברתיו, והשיאו את אשתו" (יבמות, קכב, ע"א; והשוו רי"ף, כתובות, מו, ע"א ורמב"ם, גירושין, פרק יג, הלכה כה; לשאלה אם יש צורך בעדות מפורשת בעניין קבורתו של המנוח על ידי העד ראו גם טור וש"ע אבן העזר, יז, הלכה יז, והשוו תשובות הרשב"א ח"א סימן תתקפ; וראו גם הסברו של המגיד משנה על דברי הרמב"ם). הלכה זו, שבאה לקבוע קנה מידה מקל לצורך

התרה מעגינות, אינה שייכת לענייננו, מה גם שהמנוח לא היה יהודי ושבמקרה דנא אין המדובר באדם המשיח לפי תומו בעת פגישה אקראית (ראו רמב"ם, גירושין, פרק יג, הלכה יא), אלא במי שמסר עדות על מותו של אדם. מכל מקום לא הובאו הדברים אלא להזכיר כי גלגל חוזר בעולם, ו"יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא, כבר היה לעולמים אשר היה מלפנינו" (קהלת, א, י).

העובדות

7. התובעת וויטלי עלו ארצה בשנת 1990. בחודש מאי 2001 רכש ויטלי מהנתבעת ביטוח חיים בסכום של 110,000 ₪ וביטוח לאובדן כושר עבודה על בסיס הכנסה של 3,000 ₪. יוער כבר עתה כי מעדויות רעייתו עולה לכאורה כי הכנסתו של ויטלי עלתה על סכום זה פי כמה. ביום 21.11.01 חתם ויטלי על הצעת ביטוח לפיה יבוטל הכיסוי לאובדן כושר עבודה (עבורו שילם פרמיה של כ-75 ₪ בלבד) ובמקומו יוגדל הכיסוי בביטוח החיים ל-2,000,000 ₪ (פרמיה חודשית נוספת של 740 ₪). כיסוי זה נכנס לתוקף בחודש ינואר 2002, כשלושה חודשים בטרם נסע ויטלי לרוסיה ולא שב. בנוסף הוצאה למנוח פוליסה לביטוח חיים בסכום של כ-200,000 ₪ בחברת הפניקס (עמ' 9 לפרוטוקול, שורות 17-18). על עובדות אלה אין חולק.

8. על פי הנטען בכתב התביעה נפטר ויטלי ברוסיה ביום 29.4.02. מעדות התובעת עולה כי ויטלי יצא לנסיעת עסקים לרוסיה בתחילת חודש אפריל 2002 (בעדותה לא זכרה בתחילה אם נסע באפריל, יולי או אוגוסט, אף כי לאחר מכן זכרה תאריכים מדוייקים של כל המאורעות – עמ' 5 לפרוטוקול, שורה 1 ושורות 12-13). לטענתה, התכוון ויטלי לשהות ברוסיה לרגל עסקים למשך מספר חודשים. היא לא ידעה לכמה זמן הוא נוסע, אולם הכרטיס הוגבל לשלושה חודשים (שם, שורות 1-2 ושורות 5-7). הוא נטל עימו סכום מזומן של \$20,000 לנסיעה (עמ' 10 לפרוטוקול, שורות 18-23), או אולי סכום של \$30,000-\$40,000 (נ/7 בעמ' 3 – הודעה שמסרה התובעת ביום 5.11.02). התובעת לא ידעה לומר מה היתה כוונת ויטלי לעשות בכסף, ולאילו מטרה בדיוק נסע, וזאת מאחר ו"הוא היה אדם מאד סגור" (עמ' 10 לפרוטוקול, שורה 24 – עמ' 11 לפרוטוקול, שורה 2). כל שידעה לומר הוא כי ככל שהדברים נוגעים לעסקים ברוסיה זה "מאד קרימינלי שם והוא לא רצה להכניס אותי לתמונה" (עמ' 12 לפרוטוקול, שורות 18-19, 21-22).

9. בני הזוג עמדו בקשר רציף, כל יום או יומיים, באמצעות מכשיר טלפון סלולרי שנטל ויטלי מהארץ (עמ' 5 לפרוטוקול, שורות 7-8). לקראת סוף חודש אפריל מסר ויטלי לרעייתו כי הוא "נוסע למקומות שאין בהם קליטה ולא נהיה בקשר בתקופה

הזאת" (שם, שורות 9-10; לא הובהר אם ניתן להתקשר מרוסיה באמצעי אחר למעט טלפון סלולרי). מאז אותו יום לא התקשר ויטלי לרעייתו. היא ניסתה לאתר אותו באמצעות חברים ממוסקבה, אך ללא הועיל (שם, שורות 11-12). את מספר הטלפון של ידידיו ברוסיה לא ידעה התובעת (עמ' 12 לפרוטוקול, שורות 17-19, שורות 26-27). היא אף החלה לחשוב שבעלה מצא אשה אחרת ונטש אותה לאנחות (שם, שורות 15-16).

10. בתאריך 18 או 19 במאי התקשר אל התובעת ידיד של ויטלי, מיכאל סורקוב (עמ' 5 לפרוטוקול, שורה 13, עמ' 6 לפרוטוקול, שורות 7-8 ועמ' 13 לפרוטוקול, שורות 11-12; בפרוטוקול אותו דיון נרשם בטעות "סולקוב" – ר.ו.). מיכאל מסר כי ויטלי במצב קשה בבית חולים (עמ' 5 לפרוטוקול, שורות 14-15), אבל לא מסר לה כי בעלה מת (עמ' 13 לפרוטוקול, שורות 15-20), אף כי למפרע מתברר כי ויטלי נפטר שבועות מספר קודם לכן. הוא הסביר כי איתר את מספר הטלפון של התובעת (שהיא רעייתו של ויטלי המתגוררת עימו באותו בית) באמצעות חבר משותף ממוסקבה (עמ' 5 לפרוטוקול, שורות 12-15). מכאן כי גם לשיטת התובעת לא הכיר מיכאל את ויטלי עד כדי כך שידע מה מספרו בארץ. התובעת שמה פעמיה למחרת היום למוסקבה, ומשם טסה ליקטירנבורג. שם פגשו בה קבוצה של חברים, ובהם שותפים וידידים של ויטלי, דוד התובעת וחברה שלה (שם, שורות 20-22). מיד בשדה התעופה מסר לה מיכאל כי ויטלי נפטר (עמ' 14 לפרוטוקול, שורות 26-27) ונמצא ברחוב, ולאחר שבועיים הוא זוהה ו"חיכו למיכאל שהוא ידע את הפרטים האישיים שלו, איפה הוא גר, שהוא איכשהוא יכול למצוא אותי" (עמ' 5 לפרוטוקול, שורות 23-25). עוד התברר כי כבר ביום 13.5.02 שרפו את גופתו של הנפטר (שם, שורות 25-26). התובעת קיבלה מסמכים מהרשויות בנוגע למוות, בעזרתו של מיכאל סורקוב (עמ' 17 לפרוטוקול, שורות 7-19), אספה את האפר והביאה אותו ארצה (עמ' 5 לפרוטוקול, שורה 27- עמ' 6 לפרוטוקול, שורה 3). על פי מסמכים אלה מי שזיהה את הגופה הוא מיכאל סורקוב (עמ' 6 לפרוטוקול, שורות 7-8). לא למותר לציין כי התובעת לא העלתה בדעתה להביא את מיכאל סורקוב כעד מטעמה.

11. על בסיס המסמכים שקיבלה התובעת ברוסיה היא הגיעה ארצה וקיבלה תעודת פטירה (שם, שורות 12-14). תעודה זו לא הוגשה כדין, ולא צורפה לה תעודת עובד ציבור. לא היה מקום להתעכב על מחדל ראייתי זה, אלמלא העובדה כי תעודת הפטירה נסתרת מתוכה, כפי שיובהר להלן, ואלמלא ביקשו ב"כ הנתבעת לזמן את עורך התעודה לחקירה ומבוקשם לא ניתן להם בשל האיחור בזימון העד, שלא התייצב לעדות (החלטה מיום 11.7.05 – עמ' 83 לפרוטוקול). מאחר ולטענת

התובעת מהווה תעודת הפטירה (למעשה הכוונה לרישום ממירשם האוכלוסין אודות הפטירה) ראייה מכרעת, הוטל עליה הנטל להגישה באופן בו תהיה קבילה כראיה לתוכנה. הדברים קל וחומר לאור הדיון הארוך שערך ב"כ התובעת בנוגע למחדלי הנתבעת מלהגיש תיעוד מחו"ל בהתאם לדיני הראיות, והם בבחינת "טול קורה מבין עיניך". מכל מקום, כפי שיובהר להלן עולה כי אין מחלוקת שרישום זה נערך על בסיס התיעוד מרוסיה, ומאחר ומתברר כי זה הוצא על בסיס זיהוי לא נכון – אין כל ערך למסמכים שהוצאו לאחר מכן על בסיס תיעוד זה.

12. התובעת לא מצאה אף לא אחד מחפציו האישיים של בעלה (עמ' 20 לפרוטוקול, שורה 23 – עמ' 21 לפרוטוקול, שורה 1 ושורות 18-19 לפיהן היו רק "חפצים קטנים") אף כי ביקרה בדירתו ואף ישנה בה לילה אחד (עמ' 15 לפרוטוקול, שורות 22-23; עמ' 16 לפרוטוקול, שורה 1; עמ' 17 לפרוטוקול, שורות 9-10). נאמר לה כי אלה לא נמצאו על הגופה (שם, שורות 5, 15-18). למרות שהעדות היחידה הנוגעת למות בעלה נמסרה לה על ידי מיכאל, שאינו מוכר לה כלל והיא לא פגשה בו מעולם קודם לכן, או אולי נילוו לה עדויות של אנשים אחרים שגם בהם לא פגשה קודם ושאת שמם לא זכרה (עמ' 25 לפרוטוקול, שורות 16-20), היא לא פנתה למשטרה ולא ערכה כל בירור כדי לבחון מה היו נסיבות המוות, מה מסרו העדים, ומה היו הפרטים שנמסרו אודות הנפטר (עמ' 24 לפרוטוקול, שורות 20-27; עמ' 25 לפרוטוקול, שורות 9-13).

13. בפני התובעת הוצגו במהלך עדותה מספר תמונות של אנשים שנפטרו לפני שצולמו, והיא אישרה כי איש מהאנשים המצולמים בתמונות אלה אינו בעלה (התמונות סומנו נ/4-6 – עמ' 29-31 לפרוטוקול). תמונה של בעלה הוגשה וסומנה נ/1, ואכן ניתן לראות בעליל כי אין דמיון בין תמונה זו לתמונות שהוצגו בפני התובעת במהלך עדותה. בהקשר זה יש להעיר כי על אף שהתובעת טענה כי לא ראתה כל מסמך שהוא מתיק המשטרה, ולא ניסתה להשיג כל מסמך מעין זה, הרי משהוצגו בפניה התמונות ונאמר לה כי אחת מהן היא תמונה של המנוח מתיק המשטרה השיבה התובעת "אבל אמור להיות מספר" (עמ' 31 לפרוטוקול, שורות 10-11). בקיאות זו של התובעת בנהלי המשטרה אינה עולה בקנה אחד עם טענתה כאילו לא פעלה לעיין במסמכים אלה והם אף לא הוצגו לה.

14. מספר הטלפון של מיכאל לא היה ידוע לתובעת לפני שהגיעה לרוסיה (עמ' 12 לפרוטוקול, שורות 26-27), ולפיכך לא יכלה להתקשר אליו ישירות לאחר שבעלה לא יצר עימה קשר. הוא נמסר לה לאחר ששוחחה עימו, ולשאלה בעניין זה אמרה

כי "היה לי את הטלפון שלו באיזשהו מקום" וכי "יכול להיות" שתוכל למצוא אותו (עמ' 14 לפרוטוקול, שורות 22-23).

15. על בסיס המסמכים שהביאה התובעת מרוסיה, ובהם תעודת הפטירה ותעודת המוות (ת/2 ות/3) נרשם במירשם האוכלוסין בישראל כי ויטלי נפטר (נספח ב' לכתב התביעה) וניתן צו ירושה (נספח ג' לכתב התביעה). יש להעיר כי הרישום במירשם האוכלוסין אינו משקף נכונה את פרטי המנוח, שכן נרשם בו כי המנוח היה יהודי, שעה שאין מחלוקת כי הוא לא היה בן דת משה (עמ' 6 לפרוטוקול, שורה 12; עמ' 7 לפרוטוקול, שורה 21 – עמ' 8 לפרוטוקול, שורה 1). התובעת לא ידעה להסביר מקור טעות זו ברישום (שם, שורות 3-7). התובעת לא הגישה את נספחי התביעה כראיות מטעמה, וכאמור – לא הגישה את הרישום ממירשם האוכלוסין בלויית תעודת ציבור. לכאורה ניתן היה לומר כי די במחדלים אלה כדי להביא לדחיית התביעה, שכן לא הוכח כי קיים רישום רשמי אודות פטירתו של ויטלי. אולם נראה כי לא על דרך הטיעון הפרוצדורלי תקום או תיפול תובענה זו.

16. מעדות התובעת עולה כי לא סיפרה לאימו של ויטלי על פטירתו, לכל הפחות עד למתן עדותה, שלוש שנים לאחר הפטירה. היא הסבירה כי הקשר של ויטלי עם אמו היה "חלש מאד", והיא החליטה לא לגרום עגמת נפש לאם ולא לספר לה על מות בנה (עמ' 19 לפרוטוקול, שורות 4-13). עם אחותו לא היה ויטלי בקשר גם קודם לכן, ולכן לא היה כל צורך לספר לה על מותו (שם, שורות 13-14). לפיכך לא נודע לאיש ממשפחתו על מותו של ויטלי (שם, שורות 15-16).

17. להוריה סיפרה התובעת על מותו של ויטלי מיד כששבה לארץ (שם, שורות 21-22). היא ציינה כי הקשר של ויטלי עם אמה היה "יחסים קורקטיים" (שם, שורות 23-25). במילים אלה ממש תיארה גם אם התובעת, שהעידה שבוע לאחר עדות התובעת, את יחסיה עם ויטלי – "יחסים קורקטיים" (עמ' 80 לפרוטוקול, שורות 3-5), וכן "יחסים היו נורמליים אבל לא היינו קרובים" (שם, שם). יש לציין כי על אף שבתום הישיבה ביום 4.7.05 הוזהרה התובעת שלא לשוחח עם אמה עד לאחר עדות האם, מסרה האם כי ביום בו העידה (11.7.05) שוחחה עם בתה על המשפט (עמ' 81 לפרוטוקול, שורות 1-3). לגוף העניין אישרה אם התובעת בעדותה כי על אף שידעה היטב כי ויטלי מת, הרי כאשר נשאלה חצי שנה קודם לעדותה היכן ויטלי השיבה כי הוא מתגורר במוסקבה (שם, שורות 6-8), וכי כאשר שואלים אותה היכן הוא "אני אומרת שהוא במוסקבה" (שם, שורה 12). כשנשאלה מדוע השיבה כך אם ידוע לה שויטלי מת זה שלוש שנים, השיבה "בגלל שזה כואב לי"

(שם, שורות 9-10, שורות 23-24). כאמור, דקות ספורות קודם לכן השיבה האם כי יחסיה עם ויטלי היו קורקטיים וכי הם לא היו קרובים, ולא ברור מה מקור הכאב שמנע ממנה למסור על מותו של ויטלי. דומה גם כי לא מדובר בתופעת אבל מוכרת. לאחר שאלות נוספות בעניין זה הוסיפה האם והבהירה כי לשלושה חברים קרובים סיפרה את האמת, ולהם מסרה כי ויטלי נפטר (שם, שורות 21-22; עמ' 82 לפרוטוקול, שורות 1-6). אף לא אחד מחברים אלה ניתן לאתר, מאחר ואחת מהן מתה, אחרת עברה ניתוח וכתובתה לא זכורה לעדה, והשלישית שוהה בארה"ב (עמ' 82 לפרוטוקול, שורות 1-17). המעט שנותר לומר על הסבריה של אם התובעת (שהוגדרו על ידיה גם כ"זאת ההגנה שלי" – עמ' 81 לפרוטוקול, שורה 15) הוא כי הם תמוהים ומפליאים גם יחד.

18. מעדות התובעת עולות תמיהות של ממש. אלה נוגעות לכך ש"ידידו" של ויטלי לא ידע כיצד למצוא את מספר הטלפון של התובעת, המתגוררת בביתו של ויטלי; כי על אף העובדה שלא הכירה את מיכאל זה מעולם סמכה על דבריו בעניין מות בעלה; כי לא בדקה כלל את התיק הנוגע למות בעלה ולא ביקשה לקבל כל אישור בנוגע לזהות הגופה, אף כי זו נמצאה מוטלת ברחוב (ולא בדירת בעלה) ומתה מאלכוהול מפוגל (עמ' 17 לפרוטוקול, שורות 22-23), שקשה להניח כי הוא תואם את רמת החיים הגבוהה שייחסה התובעת לבעלה ולה; כי לא סיפרה על מותו של ויטלי לאמו או למשפחתו; וכי אמה מסרה משום מה כי ויטלי מתגורר במוסקבה לאחר מותו, ותירוציה בעניין זה הוסיפו פליאה על פליאה. לכך יש להוסיף תמיהות רבות אחרות, קטנות וגדולות, שרובן נשזרו בין השורות לעיל, הנוגעות גם להעלמות כל חפציו של ויטלי (ובהם שעון, ארנק, דרכון וטלפון נייד – עמ' 21 לפרוטוקול, שורה 1); לעובדה כי יצא מהארץ עם סכום כסף גדול מאד במזומן (כאשר גודלו של הסכום הצטמק בכמחצית מהודעתה לחוקר הביטוח ועד לעדותה); ולבקיאותה בנהלי המשטרה, שאינה עולה כלל בקנה אחד עם האדישות המוחלטת שהפגינה לבדיקת התיעוד הנוגע למות בעלה עת שהתה ברוסיה.

19. יתכן כי די היה בתהיות אלה, המצטרפות לאי הדיוקים במירשם האוכלוסין בנוגע ללאום ולדת של ויטלי, שיתכן כי אינו מקרי, כדי להביא למסקנה שלא ניתן לקבל את טענות התובעת בנוגע למות בעלה. עם זאת, אין צורך לבסס את המסקנות לגוף העניין אך על תהיות פנימיות אלה ואחרות, מאחר ומעדויות הנתבעת התברר כי כל הבסיס עליו נשענו הנחותיה של התובעת אינו אלא בגדר משענת קנה רצוף, וכי הזיהוי של המנוח שנשרף ביקטרינבורג כויטלי – בטעות יסודו.

20. כפי שהובהר לעיל, זיהוי הגופה לא נעשה על ידי התובעת. היא אף לא ראתה מעולם תמונות של המנוח שגופתו נשרפה ביום 13.5.02. לעניין זה סמכה התובעת באופן מלא על מילתו של מיכאל, אותו לא פגשה קודם לכן. לשיטתה, בעלה הכיר את מיכאל בנסיעה בשנת 1998, אך היא לא הכירתו (עמ' 12 לפרוטוקול, שורות 24-25). מכאן כי על פי גירסת התובעת הזיהוי קם ונופל על דברי מיכאל, שהוא האדם היחיד שעל פיו זוהה המנוח כויטלי פיליפנקו, ושמכוח זיהויו הוצאה ברוסיה תעודת פטירה לויטלי. כאמור – מיכאל עצמו לא הובא לעדות מטעם התובעת.

21. את אשר החסירה התובעת מילאה הנתבעת. בפתח העדויות מטעם הנתבעת נשמעה עדותו של מיכאל סורקוב (להלן: מיכאל), שהובא מרוסיה לצורך מתן העדות. מיכאל מסר כי לא הכיר באופן אישי את ויטלי פיליפנקו (עמ' 36 לפרוטוקול, שורות 11-12). חבר משותף לו ולויטלי, ששמו מיכאל דוקוצ'ייב (עמ' 37 לפרוטוקול, שורות 1-5 ועמ' 38 לפרוטוקול, שורות 4-6) סיפר לו כי ויטלי מחפש הזדמנויות השקעה ברוסיה וכי דוקוצ'ייב מסר לו את מספרי טלפון של מיכאל כדי שיצור עימו קשר (עמ' 37 לפרוטוקול, שורות 5-11). ויטלי התקשר אליו מישראל (שם, שורות 15-16) ומסר כי הוא טס למוסקבה ולאחר מספר ימים יגיע ליקטירנבורג (שם, שורות 18-19). לאחר מכן התקשר ויטלי ומסר כי הוא נמצא ביקטירנבורג עם בחורה וכי הוא רוצה לנוח ולאחר מכן יתקשר שנית (שם, שורות 25-27). לאחר שבועיים או שלושה, בהם לא התקשר ויטלי, הגיע אליו מיכאל דוקוצ'ייב ושאל אם ויטלי התקשר (עמ' 38 לפרוטוקול, שורות 3-7). כאשר שמע כי לא נוצר קשר מחודש, ביקש ממיכאל לאתרו והשאיר בידי צילום של דרכון רוסי של ויטלי, שנעשה במכונת צילום (שם, שורות 7-10). מיכאל פנה למשטרה ולבית חולים, ולאחר מכן חיפש במחשב ומצא אדם דומה לויטלי בין הנפטרים הלא מזוהים. הוא התקשר לדוקוצ'ייב והשניים נסעו יחדיו לחדר המתים, שם זיהה דוקוצ'ייב את הגופה כויטלי פיליפנקו (שם, שורות 11-24).

22. דוקוצ'ייב מסר למיכאל כי אמו ואחותו של ויטלי גרים בארה"ב (שם, שורה 26) וכי יחסיו עם אשתו אינם טובים ובכוונתו להתגרש ממנה (שם, שורות 24-25). כרקע לאמירה זו יש להביא את דברי התובעת לפיה נפגשו ויטלי ומיכאל לראשונה בשנת 1998 (נראה שכוונתה היתה למיכאל דוקוצ'ייב, ויתכן כי התובעת לא היתה מודעת לעובדה כי מדובר בשני אנשים ושם מיכאל), וכי מעדותה עולה שבשנים 1998-1999 היו ויטלי פרודים למשך שנה ומחצה (דבריה בנ/7 בעמ' 2 למטה). על רקע דבריו של דוקוצ'ייב החליטו השניים כי עליהם מוטלת החובה לקבור את ויטלי, ומטעמי חסכון בעלויות הכרוכות בקבורה – שרפו את הגופה (עמ' 39

לפרוטוקול, שורות 2-1). מיכאל הוא שחתם על העדות במשטרה (ת/4) מאחר ודוקוצ'ייב לא נשא עימו דרכון רוסי ולא ניתן לתת עדות במשטרה ללא הדרכון הרוסי (עמ' 39 לפרוטוקול, שורות 16-12).

23. לאחר ימים מספר התקשרה למיכאל אישתו של ויטלי ש"הוא נתן לה את הטלפון שלי" (עמ' 39 לפרוטוקול, שורות 4-3 ושורות 18-17). מיכאל מסר לה כי ויטלי נפטר, והיא אמרה כי תטוס לרוסיה (שם, שורות 20-19). לאחר הגעתה הוא הציג בפניה את תמונת הנפטר שהוציא בשעתו מהמחשב (נ/8). התובעת אישרה למיכאל כי ויטלי הוא המצולם בתמונה (עמ' 41 לפרוטוקול, שורה 19 – עמ' 42 לפרוטוקול, שורה 3). תמונה זו (נ/8) אינה דומה לתמונתו של המנוח שסומנה נ/1. התמונה זהה בכל לתמונה שסומנה נ/5, ולאדם שצולם גם בנ/6 (תמונות אלה, בגודל פספורט, סומנו גם כנ/10). **מיכאל אישר בעדותו כי ראה את גופתו של המת, וכי מדובר באדם המצולם בנ/6** (עמ' 38 לפרוטוקול, שורות 21-18). על זיהוי האדם הנראה בתמונה זו לא נשאל מיכאל כלל בחקירתו הנגדית, וטענתו בעניין זה לא עורערה בכל דרך שהיא. כאמור, התובעת שללה במפורש את האפשרות שהאדם המצולם בנ/6 הוא בעלה (עמ' 31 לפרוטוקול, שורות 13-12) והסבירה כי "מה שבטוח שזה לא התמונה של בעלי" (עמ' 32 לפרוטוקול, שורה 16). תמונה זו אכן אינה דומה לתמונה של ויטלי שסומנה כנ/1.

24. כעבור כשנתיים נקרא מיכאל למשטרה ונחקר אודות נסיבות זיהוי הגופה (עמ' 40 לפרוטוקול, שורות 12-11). שם נאמר לו כי ויטלי חי ואף נמסרו לו פרטים אודות כתובות בהן התגורר על פי הטענה (עמ' 44 לפרוטוקול, שורה 14 – עמ' 45 לפרוטוקול, שורה 11). דברים אלה, שלא נתמכו בתיעוד מתאים שאושר בהתאם לדיני הראיות הם בגדר עדויות שמיעה בלבד, ולא ניתן להעניק להם משקל.

25. עד נוסף, שוטר מהעיר אסטראחין ברוסיה בשם אלכסיי, שתיפקד לצורך מתן עדותו כחוקר מטעם חברת הביטוח לכל דבר ועניין, העיד כי נסע ליקטירנבורג וצילם מסמכים מתיק המשטרה הנוגע לפטירתו של ויטלי. הוא צילם מסמכים מתיק מספר 2200 (המספר המופיע גם ב- ת/4, המתיימר להיות מסמך מתיק המשטרה), ובין היתר צילם את תמונות האדם שנמצא כמת וזוהה כויטלי. תמונות אלה הן התמונות שהוצגו בפני התובעת וסומנו נ/5, נ/6 ונ/10 (עמ' 60 לפרוטוקול, שורות 18-14; עמ' 61 לפרוטוקול), שלגבי שתיהן השיבה התובעת בודאות כי אינן תמונות של בעלה. העד הציג עוד מסמכים שונים אותם צילם לטענתו מתיק המשטרה ומתיק הפרקליטות, ומהם עולה לכאורה כי המנוח שגופתו נשרפה אינו אלא הומלס שנמצא בתוך מחסן ששימש למגוריו, ולא ברחוב (עמ' 71 לפרוטוקול,

שורות 13-5). הוא הסביר כי ביצע את החקירה עבור חברת הביטוח (עמ' 66 לפרוטוקול, שורות 10-9), ולא במסגרת תפקידו הרשמי כקצין משטרה, וזאת לבקשת קרובה העובדת בחברת הביטוח (עמ' 66 לפרוטוקול, שורות 2-1). גם למסמכים אלה לא ניתן לתת משקל ראייתי של ממש, שהרי אלה לא הוגשו בדרך המוכרת על פי דיני הראיות, ולא התלוותה אליהן תעודה ציבורית מתאימה ואישור כנדרש.

26. להשלמת התמונה העובדתית יש להוסיף כי לאחר תום שמיעת הראיות הוגשו מכתבים שנמצאו בחיפוש שערכה המשטרה בבית התובעת, שעל פי הטענה (וגם על פי תוכנם) נכתבו אליה על ידי ויטלי בתאריכים לא ברורים. באחד ממכתבים אלה, מיום 15 באפריל בשנה לא ידועה, כותב ויטלי בין היתר (על פי התרגום שהוגש) "יש לי רעיון – מה אם אני אסדר לעצמי תעודת פטירה? תחשבי על זה, אל תשללי זאת מייד, תנסי לשקול הכל – את הצדדים החיוביים והשליליים של העניין". מכתבים אלה הוגשו כמסמכים שנמצאו בבית התובעת (החלטה מיום 10.1.06). התובעת לא נחקרה עליהם, ולפיכך לא ניתן לומר בוודאות כי אכן נכתבו על ידי בעלה, או אם יש הסבר אחר כלשהו להימצאם ברשותה.

27. אף אם נתעלם כליל מעדותו של אלכסיי, הרי שהתמונה המצטיירת היא כי מיכאל לא היה יכול כלל לזהות את ויטלי, מאחר ולא הכירו קודם לכן. לדבריו, שלעניין זה מהווים עדות שמיעה, במהלך הזיהוי נכח גם מיכאל דוקוצ'ייב, ידיד של ויטלי, שטיב נגיעתו בעניין ומגעיו עם ויטלי לא הובהר דיו. מכל מקום – מיכאל הבהיר במפורש כי הגופה שזוהתה היא של האדם שתמונתו סומנה כנ/6, שאין כל מחלוקת כי אינו ויטלי. מכאן כי הוכח לכאורה שהאדם שזוהה על ידי מיכאל, ושמוכח זיהויו הוצאה תעודת הפטירה לויטלי, אינו ויטלי. כאמור – כל טענותיה של התובעת אינן מושתתות אלא על הזיהוי שערך מיכאל, שהרי היא עצמה לא ראתה את הגופה או את תמונתה, ולא טרחה לבצע כל בירור בעניין זה. מאחר ומתברר כי מיכאל זיהה אדם שאינו ויטלי, נשמט הבסיס מתחת לזיהוי ומתחת לתביעה גם יחד.

28. אם בכך לא די, הרי שבין עדותה של התובעת ובין עדות מיכאל קיימות סתירות רבות. המרכזיות בהן נוגעות להימצאות מספר הטלפון של מיכאל בידי התובעת (לטענת התובעת לא היה המספר בידיה, אך מיכאל טוען את ההיפך); להיכרותו המוקדמת של מיכאל עם ויטלי (שהתובעת טענה לקיומה, ומיכאל שלל טענה זו); ולהצגת התמונה בפני התובעת (עניין שהוכחש על ידי התובעת בעדותה). קיימות גם תהיות נוספות בנוגע לעניין, גם לנוכח העובדה כי התובעת לא הביאה כל ראיה

או בדל ראייה לטענה כי ויטלי נמצא ברחוב (לעניין זה כל דבריה בוססו על עדויות שמיעה, ולא נתמכו בעדות מיכאל), ולפיכך לא ניתן כל הסבר לעובדה כי כל חפציו האישיים ובכללם דרכונו, שעונו ויתר חפציו, לא נמצאו בדירתו. מותו של המנוח מאתנול (אלכוהול מפוגל) אף הוא לא תואם לתיאור סגנון חייו של ויטלי. גם עדותה כי מיכאל מסר בטלפון כי ויטלי בבית חולים אינה עולה בקנה אחד עם עדותו של מיכאל לפיה סיפר לתובעת כי ויטלי נפטר. לתהיות אלה קיים משקל ראייתי מצטבר ניכר, החותר אף הוא תחת ההנחה כי ניתן לקבל את טענות התובעת ואת עדותה, שהיא עדות יחידה של בעל דין שלא נתמכה בכל דרך שהיא.

29. כך או כך – מעדות מיכאל עולה כי הגופה שזוהתה היא של פלוני שאינו דומה לויטלי. מאחר וגם לגירסת התובעת מיכאל הוא שזיהה את ויטלי, והיא מעולם לא ראתה את הגופה, ולטענתה הוצאו מסמכי הפטירה על בסיס זיהוי זה, הרי משמתברר כי מיכאל זיהה גופה של אדם שאינו ויטלי, וכי כל קביעה הזיהוי במשטרה נעשתה על בסיס עדותו – אין עוד בסיס לטענה כי בידי התובעת הוכחה כלשהי שויטלי הוא האדם המת שלגביו הוצאה תעודת הפטירה. לעניין זה מהווה עדות מיכאל מעין "הפה שאסר הוא הפה שהתיר" (למעשה – הפה שהתיר הוא הפה שאסר), כאשר התובעת אינה יכולה לטעון כנגד הזיהוי על ידיו, שעליו בלבד הושתתו טענותיה.

30. מובן כי אם תתקבל עדותו של אלכסיי בנוגע למסמכים שראה וצילם, נשמטת הקרקע מתחת לתובענה כולה. התמונה בתיק המשטרה (שכאמור – זהה לזו שזיהה מיכאל) אינה של המנוח, ומהעדויות עולה כי מדובר בהומלס בשם ולרה. מאחר ועל אף תהיות רבות שהעלה ב"כ התובעת בנוגע למניעיו של אלכסיי להעיד, לא הונחה תשתית לטענה כי מדובר במזימה מרושעת של המבטחת או בעד שקר מומחה, נראה לכאורה כי אלמלא הבעיה הפרוצדורלית הנוגעת להגשת מסמכי חוץ ניתן היה להוכיח בוודאות כי המנוח שאפרו הובא ארצה אינו ויטלי פיליפנקו. מכל מקום, לעדותו של אלכסיי לא ניתן לייחס משקל רב, שהרי אין חולק כי הוא לא היה מעורה בחקירת המוות, וכי התייעוד שאסף ושהוגש כתייעוד שצולם על ידו אינו בעל משקל ראייתי.

31. המסקנה מכל האמור לעיל הוא כי המנוח שאפרו הובא ארצה אינו ויטלי פיליפנקו. לא הוכח כי ויטלי הוא שנפטר ברוסיה, אלא היפוכו של דבר הוא שהוכח - כי הגופה שזוהתה אינה של ויטלי.

32. למסקנה זו נמצא חיזוק גם בהתנהגות התובעת לאחר מעשה ובעובדה כי לא מסרה את דבר מותו לאמו ומשפחתו של ויטלי, ולהתנהגות אם התובעת, הטוענת כי ויטלי נמצא במוסקבה. גם עובדות ועדויות נוספות האופפות את האירועים מחלישות את טענות התובעת. בין אלה ניתן להזכיר את אלה הנוגעות להגדלת סכום הביטוח פי עשרים(!) בתוך חצי שנה, כשלושה חודשים בלבד לפני הנסיעה לחו"ל, תוך ביטול הביטוח של אבדן כושר העבודה והגדלה של הפרמיה בסכום ניכר ביותר; את סכום הכסף הגדול שנטל עימו ויטלי לדרכו; ואת העובדה כי מסמכיו האישיים נעלמו יחד עימו. עובדות אלה עלולות להצביע על אפשרות לתרמית בה נטלה גם התובעת חלק. האחרות עשויות לתמוך, לכל הפחות, באפשרות כי ויטלי נעלם ללא שהתובעת נכנסה בסוד בעניינים. לצורך תובענה זו די אם אקבע כי הוכח על ידי התובעת, מעבר למאזן ההסתברות הנדרש בתובענה אזרחית, כי לא ויטלי פיליפנקו הוא שזוהה על ידי מיכאל והוא שהוצאה בעניינו תעודת פטירה ברוסיה.

סוף דבר

33. לפיכך אני קובע כי לא הוכח שויטלי פיליפנקו נפטר ברוסיה, ולמעשה – הוכח היפוכו של דבר ככל שהדברים נוגעים לגופה בגינה הוצאה תעודת הפטירה על שמו של ויטלי פיליפנקו. גופה זו אינה של ויטלי, וממילא תעודת הפטירה שהוצאה ברוסיה על שם ויטלי פיליפנקו בנוגע לגופה זו הוצאה מתוך טעות ואין בה כדי להעיד על מותו של ויטלי. מכאן כי דין התובענה להידחות.

34. בנסיבות העניין תשא התובעת בכל הוצאות המשפט של התובעת, כפי שישום הרשם לאחר שתוגש בקשה מסודרת המלווה באסמכתאות. כן תשא התובעת בשכ"ט עורכי-דינה של התובעת בסכום של 35,000 ₪ בצירוף מע"מ.

37. המזכירות תשלח העתק מפסק-הדין גם לראש ענף שארים במוסד לביטוח לאומי בירושלים, כדי שיבחן, לנוכח הממצאים העובדתיים שנסקרו לעיל, אם לא יהא זה נכון להפסיק את תשלום גימלת השארים המשולמת לתובעת בגין מותו של בעלה ויטלי פיליפנקו (ת.ז. 30632813), שכלל לא הוכח כי נפטר.

המזכירות תשלח העתק מפסק-הדין לצדדים.

ניתן היום, ז' באב תשס"ז (22 ביולי 2007), בהעדר הצדדים.

רם וינוגרד 54678313-7110/04

רם וינוגרד, שופט

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה